

3 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

3.1 Inleiding

De paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing geeft een indicatie in welke mate het weerstandsvermogen van de gemeente Appingedam toereikend is om financiële tegenvallers op te vangen zonder dat het beleid moet worden aangepast. Door de financiële risico's te beheersen en het weerstandsvermogen hierop af te stemmen, dient voorkomen te worden dat elke nieuwe financiële tegenvaller dwingt tot bezuinigen.

Voor het kunnen beoordelen van het weerstandsvermogen is het noodzakelijk de aanwezige *weerstandscapaciteit* te analyseren in samenhang met de omvang en de achtergronden van de *risico's*. In 2006 is aan de raad de nota weerstandsvermogen en risicomangement aangeboden. Jaarlijks wordt de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing geactualiseerd.

3.2 Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten die onverwachts en substantieel zijn af te dekken. Hierbij kan een onderscheid worden gemaakt tussen de *incidentele-* en *structurele weerstandscapaciteit*.

3.2.1 Incidentele weerstandscapaciteit

De incidentele weerstandscapaciteit is het vermogen dat ingezet kan worden om eenmalige tegenvallers op te vangen. In beginsel betreft dit de optelsom van het *vrij aanwendbaar deel van de algemene reserves, vrij aanwendbaar deel van de bestemmingsreserves* en de *stille reserves*. Onderdelen van de incidentele weerstandscapaciteit zijn de algemene reserve, het flexibel budget (in sommige gemeenten onvoorzien incidenteel genoemd) en de stille reserves.

Algemene reserve

De algemene reserve bedraagt per 1-1-2019 € 1.447.000.

In 2018 zal er € 762.000 worden uitgenomen voor het vormen van een bestemmingsreserve herindeling. Dit betreft voorgefinancierde kosten, omdat in 2020 eenzelfde bedrag weer wordt ontvangen van het Rijk en zal worden teruggestort in de algemene reserve. Dit is reeds verwerkt in het saldo per 1 januari 2019.

De algemene reserve zal eind 2020 € 2,2 miljoen bedragen.

Bestanddelen bestemmingsreserves

In een aantal bestemmingsreserves zit nog een vrij aanwendbaar deel. Dit is op de volgende reserves:

- Aardbevingsgelden: € 500.000
- Centrumontwikkeling: € 340.000
- Werkfonds: € 215.000

In totaal is uit de bestemmingsreserves nog een bedrag van € 1.055.000 vrij besteedbaar per 1 januari 2019.

Flexibel budget

In de begroting 2019 is een flexibel budget I (bedrag voor het opvangen van tegenvallers in de loop van het jaar) opgenomen van € 75.000. In 2018 is het flexibel budget I incidenteel aangevuld met € 40.000 (ten laste van het rekeningresultaat van 2017).

Stille reserves

Stille reserves zijn activa waarvan de boekwaarde lager is dan de marktwaarde en die direct verkoopbaar zijn. Hieronder kan onder andere worden gedacht aan gronden, gebouwen en deelnemingen in bedrijven die het publiek belang dienen. Een stille reserve kan alleen maar deel uitmaken van de beschikbare weerstandscapaciteit als de reserve snel te verkopen is, of dat besluit (expliciet) al is genomen. Er dient dan echter ook rekening gehouden te worden dat bij verkoop het functioneren van de gemeente niet aangetast

wordt. Gezien de geringe verhandelbaarheid van de meeste gemeentelijke eigendommen van de gemeente Appingedam is besloten deze niet mee te nemen in de berekening van de beschikbare weerstandscapaciteit.

De gemeente Appingedam heeft aandelen van het N.V. Waterbedrijf Groningen, Essent en de BNG.

- Omdat het Waterbedrijf in overheidshanden zal dienen te blijven is er geen opbrengstwaarde geraamd.
- Na de verkoop van Essent aan RWE bezit de gemeente een aantal aandelen. Omdat deze niet direct verkoopbaar zijn, worden deze niet meegenomen in de weerstandscapaciteit.
- Ook de aandelen BNG kunnen (nog) niet te gelde gemaakt worden, omdat het rijk dit (nog) niet toe heeft gestaan. Daarom worden deze stille reserves vooralsnog niet meegenomen bij het berekenen van de weerstandscapaciteit.

Conclusie

De verwachte incidentele weerstandscapaciteit is op 1 januari 2019:

€ 1.447.000 + € 1.055.000 + € 75.000 + € 0 = € 2.577.000

3.2.2 Structurele weerstandscapaciteit

Met de structurele weerstandscapaciteit worden de middelen bedoeld die permanent ingezet kunnen worden om tegenvallers in de lopende exploitatie op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van bestaande taken.

Onderdelen van de structurele weerstandscapaciteit:

- onvoorzien structureel
- begrotingsruimte
- onbenutte belastingcapaciteit

Onvoorzien structureel

In de begroting is een bedrag voor onvoorzien structureel opgenomen van € 30.000. Dit bedrag is beschikbaar voor de structurele weerstandscapaciteit.

Begrotingsruimte

Het begrotingsoverschot van de begroting 2019 bedraagt € 30.000. Voor de berekening van de weerstandscapaciteit telt alleen de ruimte in het huidige begrotingsjaar mee.

Onbenutte belastingcapaciteit

Bij de onbenutte belastingcapaciteit kan gedacht worden aan de drie belangrijkste eigen inkomsten van de gemeente, te weten de onroerend zaakbelasting, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing, voor zover deze niet reeds 'maximaal' of kostendekkend zijn.

De onbenutte belastingcapaciteit voor de gemeente Appingedam is beperkt:

- De afvalstoffenheffing is kostendekkend.
- De rioolheffing is, met inachtneming van de verfijningsuitkering riolering uit het Gemeentefonds, kostendekkend.
- De Onroerende Zaakbelastingen kent relatief hoge tarieven. Dit wordt deels veroorzaakt door een lage gemiddelde woningwaarde in Appingedam.

Conclusie

De verwachte structurele weerstandscapaciteit is op 1 januari 2019:

€ 30.000 + € 30.00 + € 0 = € 60.00.

3.3 Inventarisatie van de risico's

3.3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de risico's van de gemeente op een rij gezet en ingedeeld in risicocategorieën. Uitgangspunt bij het bepalen van de risico's is het gegeven dat ze nooit allemaal tegelijk en met een maximale omvang zullen optreden. In een risicoprofiel van meerdere risico's is het ondenkbaar dat ze tegelijk in één jaar zullen optreden. Sommige risico's zullen zich nooit voordoen, terwijl andere risico's zich in hun maximale omvang manifesteren.

3.3.2 Analyse en beoordeling van risico's

Het in kaart brengen van de risico's maakt het mogelijk om deze te analyseren. De analyse bestaat uit de volgende onderdelen:

- Een inschatting van de kans dat een gebeurtenis optreedt. Hierbij moet aangegeven worden hoe vaak een risico zich zal voordoen. Een risico dat zich één keer per jaar voordoet, krijgt kans 100% en een risico dat zich één keer per 5 jaar voordoet kans 20%.
- De inschatting van de kans is voor het grootste deel gebeurd op basis van historische cijfers. Hierbij is in de meeste gevallen tot vijf jaar terug in de historie van de gemeente Appingedam gekeken. Waar een kans op een andere manier is berekend, is dit bij het risico vermeld.
- Het financiële gevolg voor de berekening van het weerstandsvermogen is de kans vermenigvuldigd met het bedrag van het risico.

3.4 Risico's

Risico naar categorie	Kans (%)	Geschat fin. gevolg	Reëel fin. gevolg (=kans x fin. gevolg)	Opmerking
Sociaal domein	0	10.500.000	€ 0	De gelden voor het sociaal domein werden tot en met 2018 budgettair neutraal geraamd. Met ingang van 2019 vervallen de integratie-uitkeringen sociaal domein en gaan deze gelden over naar de algemene uitkering. De gemeente heeft een reserve gevormd die is opgebouwd uit overschotten op het sociaal domein de afgelopen jaren. Deze reserve bedraagt eind 2018 € 1,3 miljoen en wordt voldoende geacht om de mogelijke risico's op het sociaal domein mee op te vangen.
Algemene Uitkering	50	€ 210.800	€ 105.400	De berekening van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds voor Appingedam is gebaseerd op een groot aantal factoren, die jaarlijks kunnen fluctueren. Daarnaast is de totale omvang van het Gemeentefonds gekoppeld aan de Rijksuitgaven Netto (RUN). Als het Rijk meer uitgeeft groeit het Gemeentefonds in verhouding mee. Als het Rijk minder uitgeeft krimpt het Gemeentefonds. Bezuinigingen van het Rijk werken dus deels door in het Gemeentefonds. De algemene uitkering uit het gemeentefonds kan daardoor dalen, dan wel achterblijven bij de ontwikkeling van lonen en prijzen. De gevolgen van het groot onderhoud gemeentefonds waren fors voor de gemeente Appingedam. Mede hierdoor is er een nieuwe bezuinigingsoperatie vastgesteld in juni 2016, onder de noemer "Over de Grenzen, ronde 1". Op basis van de mei-circulaire 2018 ontvangen de gemeenten de komende jaren meer geld.
Demografische ontwikk. / Economische ontwikkelingen	5	€ 3.240.700	€ 162.035	De gemeente Appingedam is gelegen in een gebied waarvan de bevolking krimpt en vergrijsd. Daarnaast is de economische crisis nog niet voorbij. Door de krimp zullen inkomsten uit de algemene uitkering en de OZB dalen. Ook zullen nieuwbouwplannen lastiger blijken te verkopen. Door de vergrijzing zal de behoefte aan hulpmiddelen naar verwachting toenemen. In de periode 2016-2020 ontvangt de regio Eemsdelta (waar ook de gemeente Appingedam onder valt) een (nieuwe) tranche van kringgelden. Appingedam ontvangt € 78.000.
Dubieuze debiteuren	70	€ 45.000	€ 31.500	Het gaat hierbij voornamelijk over particulieren die niet (op tijd) betalen. Bij bedrijven gaat het voornamelijk over procedures ten aanzien van de betaling. Jaarlijks wordt een lijst met dubieuze debiteuren gemaakt.

Risico naar categorie	Kans (%)	Geschat fin. gevolg	Reël fin. gevolg (=kans x fin. gevolg)	Opmerking
Dividend	10	€ 27.000	€ 2.700	De gemeente ontvangt over een aantal deelnemingen dividend. Het daadwerkelijk ontvangen dividend kan lager zijn dan vooraf was begroot.
Rentekosten	10	€ 254.000	€ 25.400	Als gevolg van externe factoren kunnen opwaartse renteontwikkelingen op de geld- en/of kapitaalmarkt het budgettaire evenwicht verstoren. Er worden over het algemeen leningen aangetrokken met een looptijd of een rente-vast periode van tien jaar. Een stijging van de kapitaalmarktrente werkt daardoor vertraagd door in de totale rentekosten. In de begroting is uitgegaan van 3% rente over de eigen financierings-middelen.
Walbeschoeiing	30	€ 1.000.000	€ 300.000	Een deel is in beheer en onderhoud bij de gemeente. Voor de Solwerderstraat heeft de Raad besloten een deel van de kosten van het vernieuwen van de walbeschoeiing voor zijn rekening te nemen. In de kadernota 2016 is hiervoor de dekking geregeld. De vervanging van de Solwerderstraat-Oost is inmiddels gerealiseerd. Ten aanzien van de Jan Leugstraat is een deel van de walbeschoeiing aangepakt en ten aanzien van Olingermeeden zijn met de bewoners afspraken gemaakt over een financiële vergoeding. In 2019 zal een nieuwe inventarisatie worden gemaakt van de walbeschoeiingen in Appingedam waar de gemeente eigenaar van is.
Gemeenschappelijke regelingen	10	€ 3.000.000	€ 300.000	De gemeente heeft een financieel belang in verbonden partijen. Vooral bij Gemeenschappelijke Regelingen draagt de gemeente bij in de exploitatie. In de meeste gevallen komen tegenvallers of tekorten bij Gemeenschappelijke Regelingen voor rekening van de deelnemende gemeenten. Dit risico wordt versterkt doordat de activiteiten van de Gemeenschappelijke Regelingen zich buiten de normale bedrijfsvoering van de gemeente bevinden. Dit verhoogt de complexiteit van de sturing en beheersing van deze organisaties. In de komende jaren wordt binnen de nieuwe Participatiewet, verder gekort op de rijksvergoeding per werknemer bij werkvoorzieningschap Fivelingo. Uitplaatsing van WSW'ers naar het bedrijfsleven is lastig omdat bedrijven recent zelf nog werknemers hebben ontslagen. Rond 40% van de werknemers van Fivelingo is afkomstig uit Appingedam waardoor het risico voor onze gemeente relatief groot is. De kosten voor Werkplein Fivelingo zullen de komende jaren gaan stijgen.

Risico naar categorie	Kans (%)	Geschat fin. gevolg	Reëel fin. gevolg (=kans x fin. gevolg)	Opmerking
Bezuinigingen	15	€ 10.000	€ 1.500	Van de in totaal vijf bezuinigingsronden moet nog €10.000 worden gerealiseerd. Zie ook de paragraaf bezuinigingen.
Grondexploitaties	50	€ 350.000	€ 175.000	<p>De exploitaties worden jaarlijks herzien. De risico's die de gemeente loopt zijn het niet kunnen verkopen van de kavels of het niet mogen ontwikkelen van gebieden door bijvoorbeeld wijzigingen in het Provinciaal Ontwikkelings Plan. Door de economische crisis en de gevolgen voor de woningmarkt is de verkoop van nieuwe kavels drastisch verminderd. In het verleden heeft de gemeente fors moeten afboeken op de boekwaarde. De woningmarkt begint weer aan te trekken, ook in Appingedam. De Tip is verkocht aan een projectontwikkelaar en een woningcorporatie. Ook bij de Jan Nieuwenhuysenschool en de Fokko Ukenalaan zijn afspraken gemaakt. Alle kavels aan de Westersingel zijn inmiddels verkocht.</p> <p>De commissie BBV heeft een aantal aanpassingen voorgeschreven in de verslaglegging van de grondexploitaties. De belangrijkste wijzigingen zijn: dat de maximale duur van de grondexploitatie als richtlijn wordt gesteld op 10 jaar (hiervan kan alleen gemotiveerd van worden afgeweken). De richtlijnen zijn verwerkt in de herzieningen per 1-3-2017. In de reserve De Tip zit nog € 150.000 en in de reserve grondexploitaties nog € 129.000.</p>
Ziekte/ inhuur personeel	25	€ 100.000	€ 25.000	De gemeente Appingedam heeft, vanuit de bedrijfsfilosofie, een kleine organisatie. Veel posities zijn dun bezet. Bij ziekte dient al snel een beroep te worden gedaan op inhuur van derden om de dienstverlening op gang te houden. Voor de berekening is gekeken naar de gemiddelde overschrijding op het personeelsbudget de afgelopen vier jaren. De afgelopen jaren neemt de overschrijding op dit budget aanzienlijk af. Met ingang van de kadernota 2016 is de robuustheid van de organisatie verder versterkt en neemt het risico verder af. Een groot deel van de nieuwe vacatures in het kader van de robuustheid zijn inmiddels ingevuld.
Voorziening gehandicapten/Wmo	15	€ 64.000	€ 9.600	Dit betreft een open-einde regeling. Onder voorzieningen gehandicapten vallen de rolstoelverstrekking en woon- en vervoersvoorzieningen voor gehandicapten. De ramingen zijn de laatste jaren wel aangepast, maar vanwege de toenemende vergrijzing wordt verwacht dat deze aangepaste ramingen niet afdoende zullen zijn. Het geschatte financiële gevolg is op basis van de overschrijding van voorgaande jaren opgesteld. In 2014 zijn de voorzieningen Wmo aanbesteed. Dit heeft voor Appingedam een financieel voordeel opgeleverd. In 2017/2018 is het opnieuw aanbesteed.
Eigendommen gemeente	20	€ 113.000	€ 22.650	Risico dat kosten voor onderhoud en beheer het begrote bedrag overschrijden. Ook risico van slechte woningmarkt, gebouwen zijn misschien slecht verkoopbaar in het geval dat er toch besloten wordt gebouwen van de hand te doen. Denk hierbij aan Stads kantoor, Raadhuis, Stadswerf, Stadstoren, apostolische kerk. De onderhoudskosten zijn als financieel gevolg meegenomen.

Risico naar categorie	Kans (%)	Geschat fin. gevolg	Reëel fin. gevolg (=kans x fin. gevolg)	Opmerking
Inkoop- en aanbestedings-beleid	5	€ 1.000.000	€ 50.000	Bij uitvoering wordt risico gelopen. Aanbestedingsresultaat kan hoger uitvallen door suboptimale uitvoering, of niet voldoen aan Europese regelgeving en claims. In 2016 is de nieuwe aanbestedingswet van kracht geworden.
Achternvangfunctie NHG	0	€ 0	€ 0	In de liquiditeitsprognose van de WEW (Waarborgfonds Eigen Woningen) van de Nationale Hypotheek Garantie (NHG) worden geen aanpakken verwacht op de achternvangfunctie van de gemeenten. De overheid (Rijk) vervult de achternvangfunctie voor het NHG. Voor garanties die zijn afgegeven tot en met 31 december 2010 is sprake van 50% achternvang van het Rijk en 50% achternvang van de gemeenten. Voor garanties die worden verstrekt vanaf 1 januari 2011 is sprake van 100% achternvang van het Rijk. Miv 1-1-2014 is er een eigen risico van 10%. Dit betekent dat als er een verliesdeclaratie van een starter bij NHG wordt ingediend, de geldgever 10% hiervan voor eigen rekening moet nemen.
Leningen / garantieverstrekkingen	5	€ 4.030.000	€ 201.500	De gemeente Appingedam heeft zich borg gesteld voor de rente en aflossing van de geldlening van het EDC voor de bouw van de nieuwe scholencampus, de voetbalvereniging, zwembad, algemene stichting welzijn Appingedam (gebouw Klauckelaan) en het Waterbedrijf Groningen (aanleg waterleidingen in provincie). Risico's uit de achternvangverplichtingen voor garantie van leningen aangegaan via het Waarborgfonds Sociale Woningbouw of Nationale Hypotheek Garantie zijn niet meegenomen in deze analyse; het risico voor de gemeente is zeer laag. Risico bij eventueel faillissement dat de gemeente voor de kosten opdraait.
Essentaksterfte	50	€ 100.000	€ 50.000	Op dit moment vind er onderzoek plaats naar mogelijke Essentaksterfte in de gemeente Appingedam. Onduidelijk is nog welke kosten hier achterweg komen.
Onbekende risico's	100	€ 100.000	€ 100.000	Nog niet in te schatten risico's worden voor € 100.000 meegenomen in de risico analyse.

3.5 Bepaling weerstandsvermogen

Aan lang niet alle risico's zijn financiële gevolgen toegekend, omdat deze niet zijn te berekenen en het niet realistisch is te denken dat alle risico's zijn meegenomen. Het totale risicobedrag relevant voor het weerstandsvermogen zal dus aanmerkelijk hoger liggen. Voor de niet in te schatten en onberekende risico's wordt een totaal financieel gevolg gerekend van € 100.000. Het is overigens onwaarschijnlijk dat alle risico's zich ineens gedurende een jaar voor zullen doen. Ervan uitgaande dat niet met zekerheid 100% van de risico's kan worden afgedekt met de weerstandscapaciteit wordt uitgegaan van 90% zekerheid. Dit betekent dat de weerstandscapaciteit 90% van de risico's moet kunnen afdekken.

Het weerstandsvermogen kan weergegeven worden met een ratio. Met dit ratio kan de gemeente vergeleken worden met andere gemeenten en wordt inzichtelijk hoe de historie van het weerstandsvermogen loopt. De ratio wordt als volgt uitgerekend: Beschikbare weerstandscapaciteit / Impact risico's met 90% zekerheid.

Gesteld kan worden dat als er precies genoeg weerstandscapaciteit is om de risico's af te dekken, de weerstandscapaciteit 1 is. Als de ratio beschikbare weerstandscapaciteit/ benodigde weerstandscapaciteit meer dan 2 is, heeft de gemeente meer dan twee keer zoveel geld voorradig als benodigd voor risico's die het loopt.

De gemeente gaat uit van een ratio weerstandsvermogen van minimaal 1,0. Bij het berekenen van het weerstandsvermogen wordt de volgende indeling gemaakt:

Ratio	Weerstandsvermogen	Betekenis
A	>2	Uitstekend
B	1,4<x<2	Ruim voldoende
C	1<x<1,4	Voldoende
D	0,8<x<1	Matig
E	0,6<x<0,8	Onvoldoende
F	<0,6	Ruim onvoldoende

Naast de benoemde risico's in de risico paragraaf, wordt een bedrag van €100.000 bij de risicoanalyse opgeteld voor (nu nog) onbekende risico's.

Het totaal aan risico's bedraagt € 1.462.000.

Weerstandsvermogen	
Incidentele weerstandscapaciteit	2.577.000
Structurele weerstandscapaciteit	53.900
	<hr/>
Totale weerstandscapaciteit:	2.630.900
Totaal risico's	1.562.300
	<hr/>
Weerstandsvermogen (risico's/capaciteit)	1,7
Weerstandsvermogen (capaciteit -/- risico's)	1.068.600

Geconcludeerd kan worden dat de gemeente Appingedam voldoende weerstandsvermogen heeft om de risico's die ze loopt het hoofd te bieden.

Hierbij moet ook worden aangetekend dat de omvang van de algemene reserve (dit bepaalt grotendeels de omvang van de weerstandscapaciteit) de afgelopen jaren afgenomen is. Ook de komende jaren zullen er uitnamen uit de algemene reserve worden gedaan waarover de gemeenteraad reeds besluiten heeft genomen.

3.6 Kengetallen

Met ingang van de begroting 2016 zijn een aantal verplichte kengetallen opgenomen in de begroting.

Netto schuldquote

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

De netto schuldquote bedraagt:

p	Bij begroting ultimo jaar	Rek. 2017	Begr. 2018	Begr. 2019	Begr. 2020	Begr. 2021	Begr. 2022
	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	17%	10%	18%	27%	39%	35%

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen (zie art. 36 lid b en c van het BBV).

De netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen bedraagt:

	Bij begroting ultimo jaar	Rek. 2017	Begr. 2018	Begr. 2019	Begr. 2020	Begr. 2021	Begr. 2022
	Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	16%	9%	17%	26%	37%	33%

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

	Bij begroting ultimo jaar	Rek. 2017	Begr. 2018	Begr. 2019	Begr. 2020	Begr. 2021	Begr. 2022
	Solvabiliteit (A/B) x 100%	31%	20%	28%	21%	15%	15%

Grondexploitatie

De afgelopen jaren is landelijk gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De accountant moet ieder jaar beoordelen of de gronden tegen een actuele waarde op de balans zijn opgenomen.

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) bate. Voor de berekening van dit kengetal worden de niet in exploitatie genomen gronden en de bouwgrond in exploitatie bij elkaar opgeteld en gedeeld door de totale baten uit de programmabegroting of jaarstukken (excl. mutaties reserves) en uitgedrukt in een percentage.

Bij begroting ultimo jaar	Rek 2017	Begr. 2018	begr. 2019	begr. 2020	begr. 2021	begr. 2022
Grondexploitatie	8%	6%	6%	6%	5%	4%

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten.

Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn.

Bij begroting	Rek. 2017	Begr. 2018	Begr 2019	Begr 2020	Begr 2021	Begr 2022
structurele exploitatieruimte	2%	0%	0%	0%	0%	0%

Belastingcapaciteit

De OZB zijn voor gemeenten de belangrijkste eigen belastinginkomsten. De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin bij het voordoen van een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen of ruimte is voor nieuw beleid.

- Rioolheffing ; is kostendekkend
- Afvalstoffenheffing; is kostendekkend

De woonlasten in Appingedam liggen hoger dan het landelijk gemiddelde. De tarieven voor rioolheffing en afvalstoffenheffing zijn kostendekkend. Tevens is het tarief voor OZB voor woningen in Appingedam landelijk gezien hoog (de WOZ waarden in Appingedam zijn gemiddeld landelijk gezien laag).

Er is in Appingedam geen sprake van onbenutte belastingcapaciteit.

Bij begroting	Rek. 2017	Begr. 2018	Begr. 2019	Begr. 2020	Begr. 2021	Begr. 2022
Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde jaar er voor (E/F) x 100%	118%	118%	117%	115%	114%	113%

Beoordeling kengetallen

De provincie Groningen heeft voor de kengetallen een kwalificatie/normering aangebracht door middel van een indeling in drie categorieën (A, B en C). Hierbij wordt categorie A beoordeeld als het minst risicovol en categorie C als het meest risicovol. De kengetallen zijn niet van invloed op de toezichtvorm door de provincie (repressief of preventief begrotingstoezicht).

In de tabel hieronder is te zien welke waarden bij welke categorie (A, B of C) horen).

Kengetal	Cat. A	Cat. B	Cat. C	Appingedam	
				2019	Indeling
1a. Netto schuldquote zonder corr.	<90%	90-130%	>130%	18%	A
1b. Netto schuldquote met corr.	<90%	90-130%	>130%	17%	A
2. Solvabiliteitsratio	>50%	20-50%	<20%	28%	C
3. Grondexploitatie	<20%	20-35%	>35%	6%	A
4. Structurele exploitatieruimte	>0%	0%	<0%	0%	B

De schuldenlast zonder correctie en na correctie van de verstrekte leningen ligt ver beneden de 90%, en laat in de toekomst een lichte stijging zien. De gemeente Appingedam valt in categorie A.

Ten aanzien van de solvabiliteit zitten we in categorie B, maar komen we dicht bij de grens van categorie C. Door uitnamen uit de reserves (voornamelijk ivm scholenprogramma) zal de solvabiliteit dalen de komende jaren.

De indicator voor grondexploitaties zal de komende jaren gaan dalen, omdat een aantal exploitaties zal worden afgesloten. De niet in exploitatie genomen gronden zijn in 2016 toegenomen doordat een deel van de exploitatie van De Eendracht is overgeboekt naar niet in exploitatie genomen gronden, ivm de nieuwe BBV-voorschriften. Appingedam valt hier in categorie A.

De structurele exploitatieruimte is over de periode van de meerjarenraming nihil. De structurele lasten en abten zijn in evenwicht. Appingedam valt hier in categorie B.

De woonlasten in Appingedam liggen hoger dan het landelijk gemiddelde waardoor er geringere mogelijkheden zijn om extra belasting te heffen. We zitten hier in categorie C.